

Sandra Križić-Roban: Dubravka Rakoci i Edita Schubert

Proljetno održavanje izložbi dviju umjetnica, Dubravke Rakoci u Muzeju suvremene umjetnosti i Edite Schubert u “Proširenim medijima”, za prvi tren ne donosi zajedničku potku kojom bismo njihov rad mogli povezati. Drukčijih svjetonazora, likovnih postupaka, tehnika, drukčijih emocionalnih predispozicija, te dvije autorice ipak povezuje jedan element. Upotreba crnog, kod svake umjetnice na potpuno drukčiji način - simbolički, koloristički, prostorno - element je koji intrigira, razjedinjuje, ali i približava.

Kod Dubravke Rakoci riječ je o kružnom odsječku, o odmaku od osjetilnog svijeta boje, asocijativnog niza pastelnih tonova koji se zaustavljaju na površini zida, predstavljajući onaj bljesak

energije koji Rakocijeva u tom trenutku iskazuje. “Stanice” su ambijentalni radovi kod kojih je sama akcija nastajanja - pričvršćivanje uz zid, bojenje, preklapanje, ponovno bojenje - relativna nepoznanica javnosti. To pred-izlagačko djelovanje, kreativni trenuci koncentriranog bilježenja svjesnih i podsvjesnih stanja, zanemaruje se u odnosu na konačan rezultat.

Akcija postavljanja “Stanica” na zidove galerije neizostavan je element Dubravkina rada, pa samo negiranje pojavnosti slike kao zadanog prostora djelovanja slijedi kao isključivi odgovor događanja djela unutar ambijenta. Ambijent postaje djelo, njegove “prirodne prepreke” poput utičnica, bridova, okvira prozora i vrata određuju kretanje i širenje energije boje iz kruga.

Izoliranost prostora u kojem djeluje Dubravka Rakoci tumači svjesnom odlukom pojedinca da sudjeluje u trajanju njezina rada. Odlaskom u galeriju, pojedinac ulazi u njezin svijet, prepoznaje ga (ili ne). Nakon završetka izložbe *krug - stanica* slaže se sve do nekoga novog preslagivanja na zidu posve drukčijem od prethodnog. Intervencija posjetioca kao mogućeg imaoca djela nemoguća je.

Konstruktivni elementi zida, koji onemogućuju potpuno kretanje kruga, neminovno se sukobljuju s djelom. Stoga crni odsječci asocijativno vode prema negativnom, zlom, prema uništenju - ili bar zaustavljanju konstruktivnog. Vječna borba svjetla i tame (dobra i zla) odvija se prilikom stvaranja, i njegov je preduvjet. Krug kao prapočelo savršenog, kojemu treba uvijek i ponovo stremiti, odraz je femininog karaktera autorice. Dosljedno vođen koncept istraživanja boje i ne-boje, od kretanja prema monokromiji do posljednjih "Stanica" bojenih pastelnim tonovima plavog, zelenog i žutog, odaje tu "statičnost kruga" kao ideala početka ili kraja. Kretanje unutar kruga neumitno vodi pitanju je li krug kraj ili početak, no, sudeći prema boji, autorica pronalazi dovoljno energije da i dalje istražuje unutar zadanog oblika.

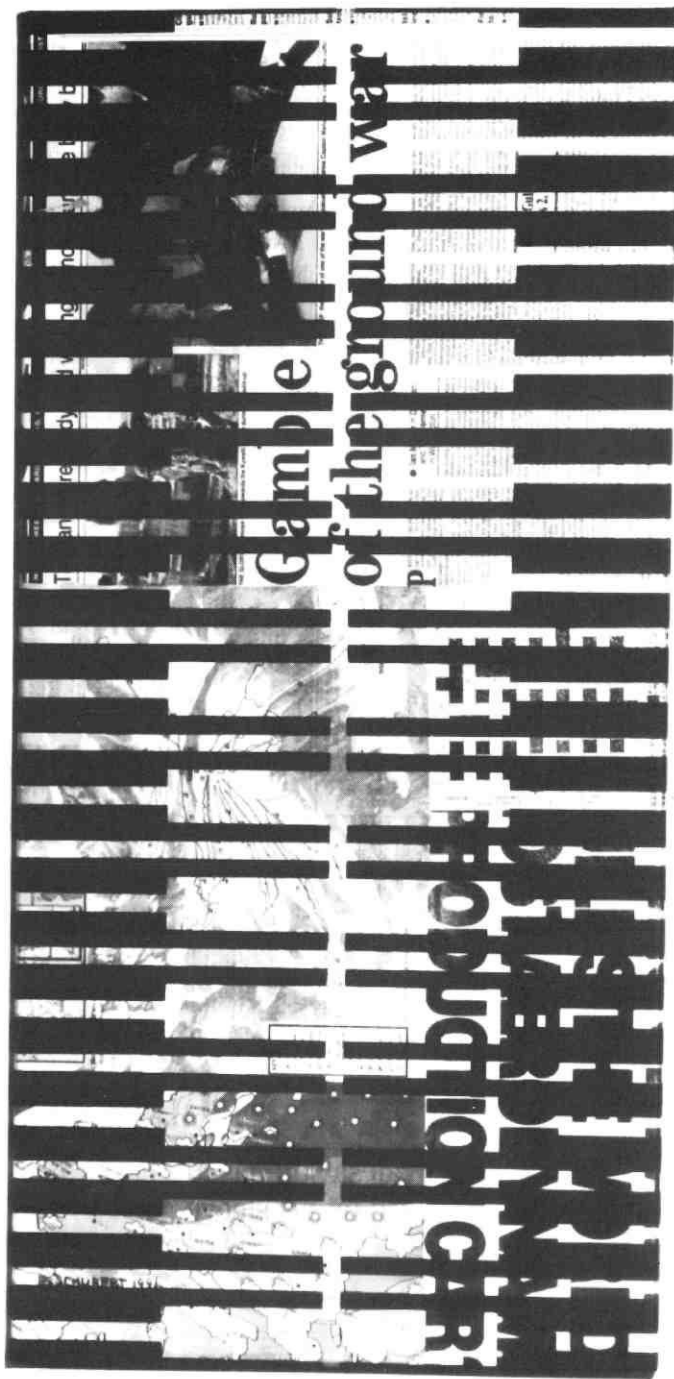
Crni oponenti savršenstvu i energiji zavise od emotivnih i racionalnih stanja u vrijeme stvaranja. Sažimajući proživljeno, Dubravka Rakoci ne dopušta energiji boje potpuno ovladavanje prostorom. Uvijek prisutan ratio crnoga stvara ravnotežu svjetla i tame, pozitivnog i negativnog. Jedino u tom suglasju krug nastavlja živjeti dalje, do neke nove "Stanice".

Klavijaturne rešetke Edite Schubert barijere su kraj kojih postajemo svjesni njezina sudjelovanja u realitetima, uvijek sa prisutnim odmacima. Brižljivo čuvanih emocionalnih stanja, Edita gradi zrakoprazan prostor, a samo postojanje rešetke navodi na sukobe. Neminovne ako krećemo osjetom i osjećanjem prema vanjskome.

Edita Schubert crnim rešetkastim elementima prekriva površine slika, tvoreći paralelne planove. Prednji plan geometriziranih crnih (i u jednom dijelu crvenih) elemenata jednoličnijeg je ritma, ponekad sinkopiranog. U planovima iza odvijaju se svjetovi - stvarni i oni podsviješću izmijenjeni. Njihov je ritam kaotičan. Elementi rešetaka, ponekad i stiliziranih klavijatura, tragovi su geometrijskih oblika kojima je autorica u tijeku osamdesetih gradila svoje duboko proživljene prostore. U najnovijim djelima geometrijski preostaci komplement su stvarnosti, bolje rečeno slika stvarnosti preuzetih iz novina, časopisa, s fotografija. Prostori osamdesetih, koji su bili svedeni na ploštinu napetu bojom i konstrukcijom, sada se oprostorišu konkretnijim vremenom i prostorom.

Stvarniji prostori sačuvani u stražnjim planovima slika ne govore direktno o samoj priči. Stvarnost predočena eksplikativnije nego prije omeđena je sigurnim crnim elementima površine, kojima Edita Schubert omeđuje modus svoga življenja izvan kaotičnosti suvremena svijeta - ili paralelno s njom. Ispruganost površine jasan je komentar na zbivanja, te njihov odraz na autoričinu psihu.

Kako u Dubravke Rakoci nalazimo ravnotežu iskazanu odnosom crnih odsječaka i boje, tako kod Edite Schubert isprugani elementi tvore osovinu ravnoteže svijeta ispred i iza njih. Prostornost koju tako dobiva ogleda se na obje strane. S unutrašnje, elementi realnog svijeta komentari su koji uvjetuju mirmoću "druge strane", sigurno čuvane intime. Duhovi prapovijesti transponirali su se u duhove današnjice. Ponovo čitljiva osjećajnost odaje duh vremena devedesetih, koji se nakon konstrukcija oblika i boja u Edite

Schubert okreće davnim vrijednostima.

Crni isprugani elementi u njezinu se radu ne čitaju kao negativan oponent svijetu ispred ili iza. Oni su tek plan barijere, komentara. Oni su preostaci vremena konstruiranih osjećaja, prividne praznine u kojima se osjećala metafizička ispunjenost. Davši im konkretnije obličje, Edita Schubert otkriva tu "prazninu", duboko proživljenu.